

Capaciteitsorgaan adviseert stevige groei instroom hbo-zorgmasters

Hoeveel physician assistants en verpleegkundig specialisten zijn er in de toekomst nodig? Wat betekent dat voor de instroom in de hbo-masteropleidingen? Het Capaciteitsorgaan is een onafhankelijke instantie die de benodigde toekomstige capaciteit aan zorgprofessionals in kaart brengt en hierover advies uitbrengt. Hoe komen deze adviezen tot stand? En worden ze ook opgevolgd?

Om met de laatste vraag te beginnen: het antwoord is 'niet altijd'. Dat vertellen Ellen Dankers en Tineke Zijlstra, beiden werkzaam bij het [Capaciteitsorgaan](#) en betrokken bij de ramingen en adviezen over de instroom in de masteropleidingen tot physician assistant (PA) en verpleegkundig specialist (VS). De ministeries van VWS en OCW hebben vorig jaar laten weten dat ze onvoldoende middelen beschikbaar hebben om het aantal opleidingsplaatsen te verhogen, zoals het Capaciteitsorgaan adviseerde. Besluitvorming over mogelijke uitbreiding is doorgeschoven naar het volgende kabinet. Dat is zeer spijtig, want het betekent dat de tekorten aan [PA's en VS'en](#) de komende jaren verder zullen oplopen.

Oprichting van het Capaciteitsorgaan

In de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw was er enkele jaren sprake van een tekort aan huisartsen. Om het tekort op te heffen, werden in allerijl meer huisartsen opgeleid. Dit leidde enkele jaren later tot een overschot. Dit was de aanleiding voor veldpartijen om een onafhankelijke instantie op te richten die de zorgberoepen en de vraag op de arbeidsmarkt monitort en advies geeft over de benodigde opleidingscapaciteit.

Het Capaciteitsorgaan richt zich ook op hbo-(master)opleidingen, zoals de opleidingen tot physician assistant (MPA) en verpleegkundig specialist (MANP) en de opleidingen tot operatieassistent, anesthesiemedewerker en medisch beeldvormings- en bestralingsdeskundige. De Vereniging Hogescholen is dan ook vertegenwoordigd in het algemeen bestuur van het Capaciteitsorgaan en heeft de adviezen over de instroom in de MPA- en MANP-opleidingen mee vastgesteld.

Adviezen over instroom PA en VS

Begin 2018 verzocht het ministerie van VWS het Capaciteitsorgaan om advies uit te brengen over de benodigde instroom in de MPA- en MANP-opleidingen. Het doel van het onderzoek en het daaruit voortvloeiende advies is om een balans te bereiken of te behouden op de arbeidsmarkt voor PA's en VS'en, ook wel 'Zorgmasters' genoemd. Het advies draagt ook bij aan de besluitvorming over en een doelmatige inzet van opleidingsmiddelen. Al enige jaren is er een subsidieregeling van kracht voor de MPA- en MANP-opleidingen.

Werkwijze

In het bestuur van het Capaciteitsorgaan zijn drie partijen vertegenwoordigd: de beroepsgroepen, de zorgverzekeraars én de opleidingsinstellingen, waaronder de hogescholen.

In 2018 is binnen het Capaciteitsorgaan een werkgroep van start gegaan om onderzoek te doen naar de toekomstige zorgvraag en voorziene in- en uitstroom. De taak van het bureau en de programmasecretarissen is het begeleiden, ondersteunen en adviseren van deze werkgroep. Het is uiteindelijk de werkgroep die het advies opstelt en aanbiedt aan het algemeen bestuur van het Capaciteitsorgaan.

De werkgroep ging met ondersteuning van Ellen Dankers aan de slag met het verzamelen van data. Er is bijvoorbeeld een arbeidsmarktonderzoek uitgevoerd door een onderzoeksbureau onder alumni van de MPA- en MANP-opleidingen. Het bureau van het Capaciteitsorgaan heeft met veel experts gesproken in de ziekenhuizen, met medisch specialisten en managers, en natuurlijk ook met PA's en VS'en zelf om zo goed mogelijk in beeld te brengen welke ontwikkelingen er gaande zijn. En om te onderzoeken hoe het besluitvormingsproces over het aannemen of opleiden van een PA of VS in zijn werk gaat. Welke factoren zijn daarop van invloed? Waarom worden in sommige sectoren relatief veel PA's en VS'en ingezet en in andere sectoren minder? Welke factoren kunnen in de toekomst daarop van invloed zijn?

Ramingsmodel

Alle data en onderzoeksresultaten zijn vertaald naar rekenwaarden die bruikbaar zijn voor het ramingsmodel. Dat is een groot model dat uit 39 parameters bestaat. Zoals bijvoorbeeld: hoeveel fte's PA en VS zijn nu werkzaam in de zorg, wat is de verwachte uitstroom, hoeveel mensen gaan stoppen met werken in het beroep, hoeveel mensen doen nu de opleiding en wanneer zijn zij beschikbaar voor de arbeidsmarkt, welke invloed heeft de vergrijzing, in welke mate gaat taakherschikking in de toekomst doorzetten?

Bevindingen: sterke groei nodig

De laatste jaren is een sterke stijging te zien in de instroom in zowel de MPA- als de MANP-opleidingen. Alle beschikbare, gesubsidieerde opleidingsplaatsen zijn gevuld en dat beperkt de groei van instroom in de masteropleidingen.

De beide beroepsgroepen laten een sterke groei zien. Sinds 2012 is er een jaarlijkse groei van 17% van het aantal werkzame PA's en 15% van het aantal werkzame VS'en. Zij groeien sneller dan het aantal medisch specialisten (2%). Dat komt overigens ook deels doordat zij als groep kleiner zijn, maar het zijn toch grote verschillen.

Er is een tekort aan PA's en VS'en in alle sectoren. Het grootste is het tekort in de ouderenzorg, gevolgd door de huisartsenzorg en medisch-specialistische zorg.

Ook het aantal vacatures blijft snel oplopen. Over het geheel gezien zijn er op iedere 100 werkzame zorgmasters acht à negen vacatures. Voor VS'en is er in de VVT-sector en gehandicaptenzorg een verdrievoudiging van het aantal vacatures in vier jaar tijd. Voor PA's in medisch-specialistische zorg een ruime verdubbeling in diezelfde periode.

De komende tien jaar is een sterke groei van deze twee beroepsgroepen nodig om aan de zorgvraag te voldoen. Over tien jaar zijn er 200% meer PA's nodig en 175% meer VS AGZ. Het is daarom van groot belang dat voldoende mensen instromen in de MPA- en MANP-opleidingen. Omdat de adviezen uit 2019 niet zijn opgevolgd door de overheid, worden nu elk jaar 121 te weinig mensen opgeleid. Deze discrepantie leidt onherroepelijk tot nog grotere arbeidsmarktkrapte in de zorg.

Bekijk hier de [capaciteitsplannen 2021 -2024](#) voor de Physician Assistant (PA) en de Verpleegkundig Specialist in de algemene gezondheidszorg (VS AGZ).

Lees meer over de beroepen van de PA en de VS op het [Platform Zorgmasters](#).

Tekst: Maud Notten
www.maudnotten.nl